

Darba lapa – kibertikumība dzīvē

Izlasi situācijas, kurās kibertikumība diemžēl neparādās. Tad izvēlies vienu no četrām kibertikumības komponentēm/aspektiem un zem katras situācijas apraksti, kādas būtu attiecīgā cilvēka domas un/vai rīcība, ja viņam piemītu šāda komponente.

Piemēram, par 1. situāciju, izvēloties 1. komponenti/aspektu: *"Jā Jānim būtu kibertikumības prasmes, viņš būtu pamanījis, ka, strādājot tiešsaistē, arī jābūt godīgam"*. Vai, izvēloties 2. komponenti *"Ja Jānim būtu kibertikumības motivācija, viņš būtu izvēlējies rīkoties godīgi, pat, ja neviens to nepamanītu"*

1. Tas ir vakars pirms mājasdarba nodošanas. Jānim ir uzdots uzrakstīt īsu eseju par drosmes tikumu. Viņš veic nelielu izpēti internetā un atrod patiešām labu īsu eseju par drosmi, ko kopē un iesniedz kā savu, domādams, ka neviens to neatklās.

-

2. Jēkabs vienmēr ir savā iecienītajā sociālajā tīklā. Viņš regulāri raksta un atbild uz ziņām saviem draugiem. Viņš nolemj izveidot anonīmu kontu un joka pēc sūta nepatīkamas ziņas vienam no saviem draugiem. Viņš to dara vairākas dienas un uzskata, ka tas ir ļoti smieklīgi.

-

3. Annas draudzene savā tālrunī uzņēma fotogrāfijas, kurās bija redzams, kā Anna drauga ballītē pirmo reizi smēķē un viņai paliek slikti no smēķēšanas, un publicēja tās savā profila lapā sociālajos tīklos.

-

4. Sabīne vienmēr ir internetā. Viņa visu laiku tur meklē jaunāko informāciju. Kādu dienu viņa stāsta savam draugam, ka viņai patīk izdomāt lietas par slaveniem cilvēkiem un pievienot tās viņu *Wikipēdijas* vietnei. Viņa domā, ka tas ir smieklīgi.

-

Kibertikumības komponentes (aspekti):

- 1) **kibertikumības izpratne** – zināšanas (t.sk. valodas zināšanas), kas nepieciešama, lai pamanītu un nosauktu tikumus, kas jāizmanto, darbojoties tiešsaistē,
- 2) **kibertikumības motivācija** – vēlme un motivācija uzplaukt tiešsaistē (dzīvot labu, krietnu digitālu dzīvi), kas attiecas gan uz sevi personīgi, gan uz sabiedrību kopumā,
- 3) **kibertikumības spriestspēja** – intelektuālās un kritiskās domāšanas spējas, lai pārdomātu labāko rīcību tiešsaistē, jo īpaši, ja ir jārisina morālas dilemmas, kas ir atkarīgas no konteksta,
- 4) **kibertikumības refleksija** – spēja pārdomāt un reflektēt par savu pieredzi tiešsaistē, ieklausīties morālajās emocijās, kas saistītas ar morālu lēmumu pieņemšanu tiešsaistē.